

L'article 16 bis de la nova LOFCA

Després d'anys d'insistència, el govern de l'estat va avenir-se a publicar les balances fiscals. S'hi palesava el dèficit fiscal de la *rica* Catalunya, però, sense ni moure una pestanya, hom va argumentar que el que demostraven les dades és que el sistema compensatori funcionava prou bé.

Parlem-ne.

Si se'ns pregunta si els catalans estem disposats a ésser solidaris i cedir una part de la nostra riquesa a les altres comunitats autònomes, la resposta és, sens dubte, que sí. Mai des del catalanisme polític s'ha defensat una altra cosa.

Molt diferent és l'avaluació del dèficit fiscal que en deriva. El sentit comú indica que bon sistema compensatori farà els rics una mica menys rics i els pobres una mica menys pobres. Però quan Sant Martí de Tours, essent soldat, va compartir la capa amb un pobre, ell no es va quedar pas més desabrigat que el pobre.

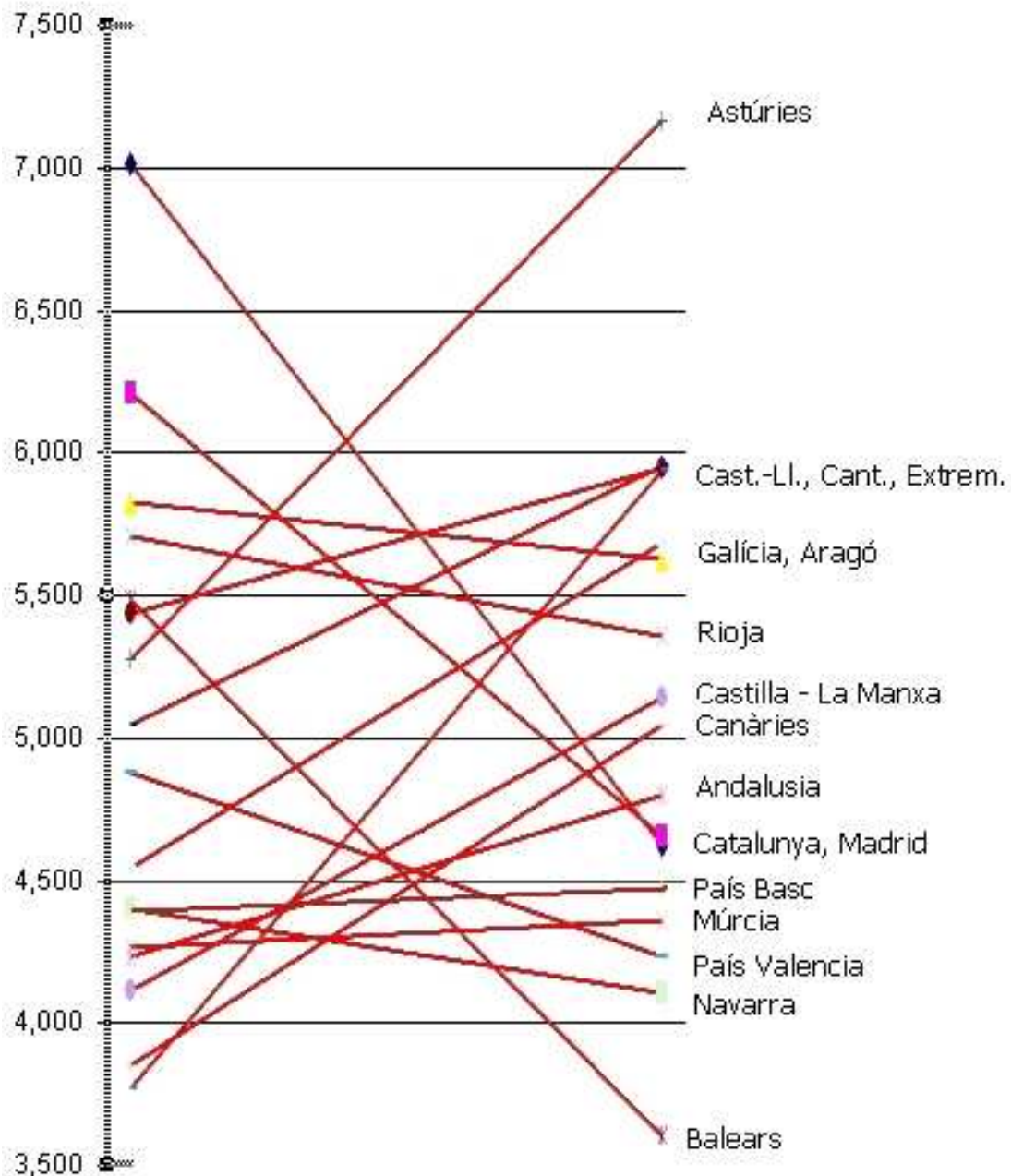
Catalunya, en canvi, sí que queda més desabrigada a causa de la solidaritat forçada. (Ajuntar els termes solidaritat i forçada és un oxímoron; diguem-ne millor expoli).

Una cosa que no fan les dades del Ministeri d'Hisenda és presentar conjuntament la població. Si hi afegim aquesta dada, veurem immediatament la injustícia del sistema.

El Ministeri d'Hisenda va presentar sis càlculs diferents de les balances fiscals. Agafem, de tots sis, l'anomenat CB-1B, que és el que minimitza més el dèficit fiscal català, que situa en el 6,38% del PIB. A continuació presentem les dades subministrades pel ministeri (les dues columnes de l'esquerra), acompanyades de la població (segons el padró de 2005, any de les balances fiscals publicades) i dels quocients que mostren la càrrega per habitant i el benefici per habitant:

	Càrregues	Beneficis	Població	C/P	B/P
Astúries	5681815	7712537	1076635	5,277	7,164
Castella i Lleó	12669983	14948778	2510849	5,046	5,954
Cantàbria	3057138	3345095	562309	5,437	5,949
Extremadura	4086335	6439746	1083879	3,770	5,941
Galícia	12554197	15688215	2762198	4,545	5,680
Aragó	7389692	7139792	1269027	5,823	5,626
Rioja	1718219	1613518	301084	5,707	5,359
Castella - La Manxa	7788461	9746375	1894667	4,111	5,144
Canàries	7579278	9926566	1968280	3,851	5,043
Andalusia	33224469	37686551	7849799	4,233	4,801
Catalunya	43438447	32580928	6995206	6,210	4,658
Madrid	41839131	27563870	5964143	7,015	4,622
País Basc	9327516	9499777	2124846	4,390	4,471
Múrcia	5701964	5827005	1335792	4,269	4,362
País Valencià	22882344	19875067	4692449	4,876	4,236
Navarra	2613670	2437535	593472	4,404	4,107
Balears	5390550	3542516	983131	5,483	3,603

Si passem les dades de les dues columnes de la dreta a una gràfica, immediatament se'ns presenta un embull de línies que s'entrecreuen, i que suggereixen un arbitrisme *ad hoc* de tipus polític i no pas l'aplicació d'uns criteris objectius.

A Alemanya un Land que tributi a nivell 130 per habitant acaba disposant de 109, i un que tributi a nivell 70 acaba disposant de 97,5. Però mai no es dona el cas que mitjançant mecanismes d'equalització un Land més pobre passi per davant d'un de més ric.

Què diria l'Estat espanyol si mitjançant la seva contribució a la Unió Europea els països de l'est acabessin passant al davant en recursos disponibles? És inimaginable que s'acceptés.

I en canvi aquesta és la situació que s'imposa a Catalunya.

Cap d'aquests raonaments no és nou, però ara sembla que, en lloc de parlar de balances fiscals, es prefereixi parlar momés de la lletra d'un Estatut que és un prodigi d'inconcrecions. Insistim-hi: l'Estatut es va fer, en bona part, per resoldre un problema que, mitjançant una proximitat de normes inconcretes i fins i tot contradictòries, permeten qualsevol interpretació, i per tant la continuïtat d'allò que es mirava d'evitar.

El debat actual desembocarà forçosament, un dia o altre, en la batalla de la nova LOFCA. La lògica més elemental suggereix mirar d'evitar per la via de la LOFCA allò que no s'ha aconseguit per la via estatutària.

Mirar d'evitar, dic; no pas que sigui fàcil, perquè el dèficit fiscal català és un element no pas contingent sinó estructural de l'estat espanyol.

Caldria propiciar la consagració del principi d'ordinalitat, no pas de la manera matussera amb què ho fa l'Estatut, sinó amb un mesura qua anés a l'arrel del problema, almenys pel que fa a la part de la despesa autonòmica. (Al marge quedarien dos aspectes no gens negligibles: la desigual inversió directa de l'estat a les diverses comunitats autònomes i la ficció jurídica del dèficit de Madrid). No semblaria desgavellada la proposta d'un article, el 16 bis, a la nova LOFCA: Aquest article funcionaria en el marc dels mecanismes d'equalització avui contemplat (i de qualssevol altres que s'hi puguin afegir).

Actualment la fórmula d'equalització es confia a tres articles.

L'article 13 preveu un Fons de Suficiència que cobreix la diferència entre les "necessitats de despesa" i la "capacitat fiscal" de cada comunitat autònoma. Cap dels dos conceptes, però, s'objectiva.

L'article 15 preveu una dotació complementària per a mantenir el "nivell mínim" dels serveis públics fonamentals, que són l'educació i la sanitat.

L'article 16 preveu un fons de compensació d'acord amb l'article 158.2 de la Constitució, distribuït d'acord amb diversos criteris (renda per habitant, emigració, desocupació, superfície, insularitat i d'altres criteris no especificats). I també preveu un fons complementari de l'anterior, destinat en principi a despeses d'inversió, tot i que en alguns casos es podrà aplicar a despeses de funcionament associades a les esmentades inversions.

Aquests criteris, en general, semblen prou raonables; l'abús rau en el fet que no estan quantificats.

Per això caldria proposar una mesura de l'estil de la següent:

Article 16 bis

Els recursos finals disponibles per habitant a cada comunitat autònoma després de l'aplicació dels mecanismes d'equalització contemplats en

els articles 13, 15 i 16 no podran alterar l'ordenació de les comunitats autònomes en recursos fiscals per habitant abans de l'aplicació dels esmentats mecanismes.

És molt fàcil de fer jocs de mans amb un articulat confús com és el de l'Estatut; més difícil serà d'argumentar en contra de l'esmentat principi, i encara que no hi ha cap raó per creure que l'estat hi serà sensible, serà molt difícil per a un grup català justificar el vot afirmatiu a la LOFCA si no inclou una barrera d'aquest estil.